Atatürk Üniversitesi
Tıp Bülteni
21, (2): 285-295, 1989

15 YAŞ ÜSTÜ KADINLARIN BAZI ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Arif ÖZEL x
Dr. Asuman GÜRAKSIN xx
Dr. Talat EZMECİ xxx
Y. Hem. Nazlı HACIALİOĞLU xxxx

ÖZET

Bu araştırma Erzurum ili yataklı tedavi kurumlarından Askeri hastahane hariç diğerlerinin doğum kliniklerinde doğum yapan 6321 kadından 3583 üne anket uygulayarak yapılmış, kadınların bazı özelliklerinin sonuçları sunulmuştur.

Anket uygulanan kadınların yüzde 88.14 ü 20-39 yaş arasında, yüzde 57.21 i ilkokul ve üstü eğitim görmüş, ailedeki kişi sayısı altı ve daha fazla olanların yüzde 43.12 olduğu, yüzde 30.68 inin ilk adetlerini 14 yaşında gördükleri, ilk evliliklerini en fazla yüzde 50.71 ile 15-19 yaş arasında yaptıkları, ilk doğumlarını en çok yüzde 49.87 si 15-19 yaş arasında yaptıkları, yüzde 22.70 i bir ve daha fazla düşük yaptıkları, yüzde 21.71 inin eşleri ile akraba oldukları, yüzde 4.16 sının sigara içtiği, yüzde 0,45 inin gözle görülür fiziki sakatlığı olduğu ayrıca eşlerinde yüzde 0.59 ve akrabalarında yüzde 3.49 oranında sakat bulunduğu tesbit edilmiştir.

Doğumların; yüzde 4.05 i ölü doğum, yüzde 4.13 ü çoğul doğum olduğu, yeni doğanların yüzde 0.61 inde fiziki sakatlık olduğu, ortalama boy uzunluklarının 49.80 cm ve ortalama ağırlıklarının 3195 gram olduğu saptanmıştır.

Kadınların yüzde 73.0 si son iki gebelik arasındaki sürenin 24 aydan az olduğunu ve yüzde 81.39 u en fazla üç ve daha az çocuk istediklerini belirtikleri gözlenmiştir.

GİRİŞ :

Ülkelerin ve bölgelerin sağlık düzeylerinin saptanması, sağlık hizmetlerinin plânlanması, sağlık sorunlarının ve önceliklerin belirlenmesi, sunulan hizmetlerin değerlendirilmesi, elde güvenilir veriler bulunması ile olasıdır.

---

x Atatürk Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağ. Anabilim Dalı Bşk. Prof. Dr.
xx Atatürk Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağ. Anabilim Dalı Öğ. Üyesi Yrd. Doç. Dr.
xxx Atatürk Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağ. Anabilim Dalı Arş. Gör.
xxxx Atatürk Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağ. Anabilim Dalı Yük. Hemşiresi

Yapılan araştırmalara göre; Gelişmiş ülkelerde en önemli sağlık sorunu, yaş lıların bakım ve rehabilitasyon ile kanser ve kalp damar sistemi gibi dejeneratif hastalıklardır. Gelişmekte olan ükelerde ise, ana-çocuk sağlığı, beslenme, bulaşıcı enfeksiyon hastalıkları ile çevrenin olumlu hale getirilmesidir. Gelişmiş ülkelerde tüm ölümlerin ancak yüzde iki-beşi, beş yaşın altında iken aynı oran gelişmekte olan ülkelerde yüzde 40 dolayındadır. Bebek ölüm hızları gelişmiş ülkelerde bin canlı doğumda on veya daha az iken, gelişmekte olan ülkelerde bin canlı doğumda 80-100 ün üzerindedir. Gelişmiş ülkelerde ölümlerin çoğunluğu konjenital anomaliler, metabolik ve genetik hastalıklar gibi önlenmesi güç nedenlere bağlı olduğu halde gelişmekte olan ülkelerde; çeşitli enfeksiyon hastalıkları, doğum travmaları, beslenme yetersizliği, gibi çoğunlukla çevre, sosyo-ekonomik ve sosyokültürel koşullara bağlı ve büyük ölçüde önlenebilecek nedenlere bağlıdır(1).

Gelişmiş ülkelere göre ülkemizin ve özellikle yöremizin sağlık alanında en önemli sorunu bebek ölümlerinin çok olması, beslenme yetersizliğine bağlı hastalıkların ve olumsuz çevre faktörlerine bağlı enfeksiyon hastalıkların fazla olması, eğitim düzeyinin düşüklüğü ve ekonomik durumun bozuk olmasıdır. Başka bir değimle bölgemizin en önemli sağlık sorunu ana-çocuk sağlığı ve aile plânlaması alanındadır.

Günümüzde çocuk ölümlerinin en az dörtte birine katkıda bulunan bir faktör "Doğumların zamanlama tarzıdır". Ya çok genç, ya da çok yaşlı annelerin çok fazla veya çok sık doğum yapmaları, gerek anne, gerekse çocuk açısından riski çok yüksektedir(2).

Uzun dönemde, doğumların daha az sayıda olması ve nüfusun daha yavaş büyümesi, sağlık ve diğer hizmetlerdeki yükü hafifleterek sağlık ve yaşam düzeyinin yükselmesine yardımcı olmaktadır(3).

Dünya Sağlık Örgütü (D.S.Ö.) uzmanlar komitesi ("Anne, fötüs ve yeni doğan için" belirlediği risk faktörleri içinde;

1— Anne yaşının 17 den küçük, 35 ten büyük olması,

2— Anne baba akrabalığı,

3— Annenin sağlık durumu, kronik bir hastalığı olması,

4— Annenin alışkanlıkları (sığara içme, ilâç, vb. kullanma)

5— Annenin doğurganlık hikayesi (ölü doğum, tekrarlayan spontan düşükler, bebek-çocuk ölümü vb.)

6— Zor problemli doğum hikayesi (hidromnios, plesenta previa, sezeryan, baş-pelvis uyuşmazlığı vb.)

7— Gebeliğin ilk üç ayında ilâç alma, ateşli döküntülü hastalık geçirme, rontgen çektirme,

8— Gebelik sayısı ve sırası (ilk ve üçüncü gebelikten sonraki sırada olma ve beşten fazla sayıda gebe kalma)

9— Gebelikler arasındaki sürenin iki yıldan az olması,

10— Kendi kendine doğum vb. gibi faktörlerdir(1).

Bu risk faktörlerinden anne-baba akraba evliliği ve doğuştan sakatlıklar günümüzün aktüel konuları arasındadır.

Dünyanın pek çok yerinde yok denecek kadar azalmasına rağmen bazı Asya ülkelerinde ve İslam ülkelerinde halen sıklıkla yapıldığı bilinen akraba evlilikleri ülkemizde de yaygın olan bir evlilik çeşididir. Batının sanayileşmiş ülkelerinde bu yüzyılın başından itibaren akraba evliliklerinde bir düşme gözlenmektedir. Bu azalma sanayileşmiş bölge ve merkezlerde başlamış, daha sonra, uzak kırsal alanlara kadar yayılmıştır(4).

Erzurum ve yöresinde sanayileşme ve kentleşme giderek daha hızla gelişmekte kırsal alanlardan göçler ile nüfus hızla artmakta, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel alanda büyük değişmeler olmaktadır. Ülkemizde ve yöremizde akraba evliliği yanında erken yaşta evlenme, sık aralıklarla çok sayıda doğum yapma, kadınların eğitim düzeyinin düşüklüğü nedeni ile aile plânlaması hakkında yeterli bilgiye sahip olmama, istenmeyen gebeliklerden kurtulmak için sağlıksız düşük yapmaya teşebbüs, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmedeki gerilik nedenleri ile kötü çevre şartlarında yaşama, iyi beslenmeme vb. durumlar gözlediğimiz önemli sağlık sorunlarıdır. Ancak yukarda belirtilen risk faktörleri ve gözlediğimiz sağlık sorunlarının boyutlarını ortaya koyacak güvenilir veriler ve araştırma yok denecek kadar azdır.

Amacımız Dünya Sağlık Örgütü (D.S.Ö.) uzmanlar komitesinin "Anne, fötüs ve yenidoğan" için belirlediği risk faktörlerinden;

1— Kadınların eğitim düzeyleri,

2— Kadınların ilk adet, ilk evlenme, ilk doğum yaşları,

3— Kadınların eşleri ile akraba evliliği sıklığı,

4— Akraba evliliği ile yenidoğan çocuklardaki fiziki sakatlık durumu arasındaki ilişki,

5— Kadınların son gebelikleri ile bu doğum arasında geçen süre,

6— Kadınların yaptıkları düşük vb. durumların yöremizdeki durumunu ortaya koyarak bu alanda daha ileri araştırma yapacaklara yardımcı olacak veriler tesbit etmektedir.

MATERYAL ve METOD

Bu inceleme Erzurum il merkezindeki yataklı tedavi kurumlarından Maraşal Fevzi Çakmak Askeri hastahanesi hariç, Erzurum ili Devlet hastahanesi (Numune hastahanesi), Sosyal Sigortalar hastahanesi ve Atatürk Üniversitesi Araştırma hastahanesi doğum kliniklerinde 1 Ocak 1987 ile 31 Aralık 1987 tarihleri arasında doğum yapan kadınlarla görüşmeci kullanılarak anket uygulama yöntemi ile yapılmıştır.

Anabilim Dalımızda görevli yüksek hemşirelik okulu mezunu bir personelilimize gerekli eğitim yapılarak her gün (mesai günleri) sabah 08.00-10.00 arasında bu sağlık kurumlarına gidilerek doğum yapan kadınlarla bizzat görüşerek anket formları doldurulmuş ve yenidoğan muayene edilerek istenen bilgiler kaydedilmiştir.

Doldurulan anket formları bilgisayar işlem merkezinde değerlendirilerek bulgular elde edilmiştir.

BULGULAR

Bu araştırma. Erzurum Numune hastahanesi. Erzurum Sosyal Sigortalar hastahanesi ve Atatürk Üniversitesi Araştırma hastahanesi doğum kliniklerinde 1 Ocak 1987 ile 31 Aralık 1987 tarihleri arasında yatarak normal ve müdahaleli doğum yapan 6321 kadından 3583 ü ile görüşme yaparak ve yenidoğan çocuklar muayene edilerek anket uygulama yöntemi ile yapılmıştır.

1- Anket uygulanan kadınların yaş gruplarına ve eğitim düzeylerine göre dağılımları, tablo 1 ve tablo 2 de verilmiştir.

Tablo-1 Anket Uygulanan Kadınların Yaş Gruplarına Göre Sayı ve yüzdeleri

Yaş Grupları	Anket uygulanan kadınların Sayı	yüzde
14	4	0.11
15-19	336	9.38
20-24	1305	36.42
25-29	1008	28.13
30-34	538	15.02
35-39	307	8.57
40-44	71	1.98
45 49	8	0.22
50+	3	0.08
Cevapsız	3	0 08
TOPLAM	3583	100 00

Tablo: 2- Anket Uygulanan Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımları

Eğitim Düzeyleri	Anket uygulanan kadınların Sayı	Yüzde
Okur yazar değil	1425	39.77
Okuryazar	144	4.02
İlkokul	1595	44.52
Ortaokul	138	3.85
Lise+	276	7.70
Cevapsız	5	0.14
TOPLAM	3583	100 00

2— Diğer bulgulardan önemli olanları aşağıda maddeler halinde sunmayı uygun bulduk.

a— Ailedeki kişi sayısı: Anket uygulanan kadınların yüzde 43.12 si 6 ve daha fazla kişinin bir arada oturduğu ailelerdir.

b— İlk adet görme yaşı: Anket uygulanan kadınların (en fazla) yüzde 30.68 inin 14 yaşında ilk defa adet gördüklerini belirtmişlerdir.

c— İlk evlilik yaşları Kadınlar ilk evliliklerini en çok yüzde 50.71 ile 15-19 yaş arasında yapmışlardır.

d— İlk doğum yaşı: Kadınların yüzde 49.87 si ilk doğumlarını 15 19 yaşları arasında yapmışlardır.

e— Kadınların yaptıkları düşükler ve bunların nasıl yapıldığı: Bir ve daha fazla düşük yapan yüzde 22.07 olarak saptanmıştır. Düşük yapan kadınların yüzde 84.00 ü istemeyerek kendiliğinden olduğunu belirtmiştir.

f— Akrabalık: Anket uygulanan kadınların yüzde 21.71 i eşleri ile akraba olduklarını ifade etmişlerdir. Bu akrabalığın yüzde 69.02 si birinci derece (amca-oğlu, halaoğlu, dayıoğlu teyzeoğlu akraba evliliği olduğu saptanmıştır.

g— Alışkanlık durumu: Anket uygulanan kadınların yüzde 4.16 sının sigara içtiği tesbit edilmiştir.

h— Sakatlık durumu: Gözle görülür fiziki sakatlığı olan kadın oranı yüzde 0.45, eşlerinde sakatlık oranı yüzde 0.59, akrabalarında sakatlık oranı yüzde 3.49 olarak tesbit edilmiştir.

ı— Doğumla ilgili durum: Anket uygulanan kadınların yüzde 4.05 i ölü-doğum yapmış, yüzde 0.61 i gözle görülür fiziki sakatlığı olan çocuk doğurmuş yüzde 4.13 ü ikiz doğum yapmışlardır.

İki gebelik arasındaki sürenin 24 aydan az olduğunu belirten yüzde 73.07 dir.

Doğumların yüzde 72.93 ü normal, yüzde 10.52 si episyotomi, yüzde 8.62 si sezeryanla yapılmıştır. Yenidoğan çocukların yüzde 87.61 başla geliş, yüzde 9.36 sı makat gelişi ve yüzde 1.24 ü de baçak gelişi ile doğmuştur.

Yenidoğan çocukların ortalama boy uzunluğu 49.80 cm., ortalama doğum ağırlıkları 3195 gram olarak saptanmıştır.

Kadınların yüzde 81.39 u en fazla üç ve daha az çocuk istediklerini belirtmişlerdir.

TARTIŞMA

Bu bölümde bulguların analizi ve bu konuda yapılan araştırma sonuçları ile karşılaştırılmasını yapmaya çalışacağız.

A— Genel Durum:

1— Yaş:

Araştırma kapsamına giren ve anket uygulanan kadınların en fazla 20-24 yaş grubunda olduğu (yüzde 36.42) bunu 25-29 yaş grubunun takip ettiği (yüzde 28.18) tablo 1 de gözlenmektedir.

2— Eğitim:

Anket uygulanan kadınların yüzde 39.77 sinin okuryazar olmadığı, en çok yüzde 44.52 sinin ilkokul eğitimi olduğu gözlenmektedir.

İstanbul'un Çobançeşme bölgesinde yaşayan kadınların sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel durumları ile ilgili bir çalışmada; kadınların eğitim durumu okur-yazar olmayan yüzde 30.3, ilkokul mezunu, yüzde 45.7 olarak belirtilmiştir(5).

Devlet İstatistik Enstitüsü (D.İ.E.) 1980 yılı verilerine göre ülkemizde kadın nüfusun yüzde 35.52 si, erkek nüfusun yüzde 20.01 i okur yazar değildir, aynı kaynağa göre kadınların yüzde 31.42 si, erkeklerin yüzde 44.18 i ilkokul eğitimi gördüklerini belirtmektedir (6).

Dr. Özel Erzurum ilinde yaptığı bir araştırmada kadınların yüzde 47.8 inin okur yazar olmadığını ve yüzde 32.1 inin okur-yazar olduğunu tesbit etmiştir.

Bu duruma göre araştırma kapsamına alınan kadınların eğitim düzeyleri İstanbul'daki çalışmaya ve Devlet İstatistik Enstitüsü (D.İ.E) verilerine göre biraz düşük olduğu, Özel'in 1980 deki bulgularına göre okur yazar oranında artma olduğu görülmektedir.

3— Ailede yaşayan kişi sayısı:

Anket uygulanan kadınların yüzde 43.0 altı ve daha fazla bireylerden oluştuğu saptanmıştır.

İstanbul'un Çobançeşme bölgesinde yapılan bir araştırmada ortalama aile kalabalığı 4.8, ailelerin yüzde 51.3 ünün 1-4 ve yüzde 42.4 ünün 5-7 kişiden oluşduğu belirtilmektedir.

Özel, hanehalkı büyüklüğünü yüzde 27.7 üç-dört kişilik, yüzde 36.0 beş-altı kişilik ve yüzde 21.1 inin yedi-sekiz kişilik bireylerden ortalama hanehalkı büyüklüğünü 5.5 kişi olarak belirtmiştir (8). Bu durum araştırmamızdaki aile büyüklüğü ile diğer araştırma bulguları arasında benzerlik olduğunu göstermektedir.

4— İlk adet görme yaşı:

Anket uygulanan kadınların ilk adet görme yaşının en fazla 14 yaşında yüzde 30.68 olduğu gözlenmiştir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Ana ve Çocuk Sağlığı ve Aile Plânlaması Genel Müdürlüğü 1985 yılı Dünya Sağlık günü "Sağlıklı bir gençlik en iyi kaynaktır" adlı çevirisinde; "Gençler ergenliğe daha erken varmaktadırlar; örneğin sanayileşmiş ülkelerdeki kızlar ilk adet kanamalarını 13. yaş günlerinden önce yani annelerinden bir yaş önce, büyük annelerinden iki yaş daha erken görmektedirler. Cinsel olgunluk, gelişmiş sosyal ekonomik koşullarla yakından ilgili olduğu için bu durum gelişmekte olan ülkelerde de aynıdır" denilmektedir(9). Gerçekte de bizim bulgularımızda da ilk adetin 13. yaştan önce görüldüğü kadınların cinsel olgunluğa erken başladığı söylenebilir.

5— İlk evlilik yaşları:

Anket uygulanan kadınların en çok yüzde 50.71 i 15-19 yaş arasında ilk evliliklerini yapmışlardır.

İstanbul'un Çobançeşme bölgesinde yapılan araştırmada; kadınların yüzde 56.3 ü 16-19 yaşları arasında evlenmişlerdir. 20-25 yaşlarında evlenenlerin oranı yüzde 24.5, 15 yaşın altında evlenenlerin oranı ise yüzde 17.9 dur. 26 yaş üzerinde evlilik yapanların oranı yüzde 1.3 olduğunu belirlemişlerdir(5).

Bu duruma göre ilk evlilik yaşı bulgularımızın Çobançeşme bölgesi bulguları ile yakın benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz.

6— İlk doğum yaşı:

Anket uygulanan kadınların büyük çoğunluğunun ilk doğumlarını 15-19 yaşları arasında (yüzde 49.87) yaptıkları saptanmıştır.

7— Düşük ve düşüğün nasıl yapıldığı:

Anket uygulanan kadınların yüzde 22.79 ü bir ve daha fazla düşük yaptığını ve bu düşüklerin yüzde 84.00 ünü istemeyerek kendiliğinden olduğunu belirtmişlerdir.

Tezcan (10) Türkiye'de çocuk düşürme yapıtında, düşükle ilgili araştırmaları özetlemiştir. Buna göre; düşük konusunda ilk araştırma Burak tarafından sunulmuştur (Burak 1960). Burada 1953-1954 yıllarında Ankara doğum evine çeşitli nedenlerle başvuran 5000 kadının yüzde 30 unun gebeliklerinin düşükle sonlandığını saptamıştır.

Esendal (1962), 1953-1957 yılları arasında muayenehanesine başvurmuş olan 1948 kadını incelemiş, bunların yüzde 39 ü en az bir kez, yüzde 13 ü iki veya daha fazla isteyerek düşük yaptıklarını belirtmiştir.

Erenus (1967) 1966-1967 yılları arasında Ana sağlığı kliniğine başvuran 1395 kadını incelemiştir. Bunların yüzde 29 u geçmişte en az bir kez düşük yaptıklarını bildirmişlerdir, yaş ve gebelik sayısı arttıkça, düşük yapan kadın oranında yükseldiği belirtilmiştir.

Bölükbaşı (1974) Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları bölümüne başvuran 469 düşük vakasını inceleyerek vakaların yüzde 57 sinin tıbbi, yüzde 43 ünün sosyal nedenlerle düşük yaptıklarını, düşük yapan kadın oranının yüzde 25 olduğu belirtilmiştir.

Aynı yapıtın bölgesel araştırmalar bölümünde;

Fişek ve arkadaşları, Batı ve Orta Anadolunun 137 köyünde yürüttükleri bir araştırmada 45 yaşın altındaki 7092 evli kadının yüzde 29 unun geçmişte en az bir kez çocuk düşürdüklerini,

Güven (1972) 1971 yılında Etimesgut'un köysel bölgelerinde Yenikentte araştırmaya katılan 261 kadının yüzde 47 sinin en az bir kez düşük (kendiliğinden veya isteyerek) tecrübesi olduğunu,

Egemen (1972) Etimesgut'un yarı kentsel bölgesi Sincan'da 271 kadının yüzde 41 inin geçmişte en az bir düşük hikayesi olduğunu,

Bumin (1972) Etimesgut'un yarı kentsel bölgesi Sincan'da doğurgan çağda 270 kadının yüzde 38 inin geçmişte bir veya daha fazla düşük yaptıklarını,

Akın (1976), 1975 yılında Ankara kentini temsil eden 400 hanelik bir örnek üzerinde yaptığı araştırmada incelenen 396 kadının yüzde 36 si isteyerek yüzde 9 kendiliğinden düşük yaptığını tesbit etmiştir.

Tezcan, Ülke çapında yapılan araştırmalar bölümünde araştırma sonuçlarını toplu olarak 1968 de 3284 kadından yüzde 33 ve 1973 te 4581 kadından yüzde 33 ünün düşük yaptıklarını belirtmektedir.

Gözlendiği gibi değişik yıllarda ve değişik bölgelerde yapılan araştırmaların sonuçları ile bulgularımız arasında yakın benzerlik bulunmaktadır.

8— Akrabalık:

Anket uygulunan kadınların yüzde 21.71 i eşleri ile akrabadır. Bu akrabalığın 69.02 si birinci derece (amcaoğlu, halaoğlu, dayıoğlu, teyzeoğlu gibi) akraba evliliğidir.

Tunçbilek (11) akraba evlilikleri sıklığını yaptığı çalışma sonuçlarına, göre;

Şaylı'nın akraba evliliği sıklığını yüzde 24.3-33.1 arasında değiştiğini, Başaran'ın Diyarbakır'da yaptığı çalışmalarda merkezde yüzde 33.58 olan akraba evliliğinin köylerde yüzde 40.29 olduğunu belirttiğini, Kalyoncu'nun Silivri'nin Fener köyünde akraba evliliği sıklığını yüzde bir, Rize'nin Maden köyünde yüzde 47 olarak bulduğunu, Ankara doğumevinde ardarda doğan 10.000 yenidoğanda yapılan çalışmada da akraba evliliği sıklığını yüzde 21.4 olarak bulunduğunu belirterek akraba evlilikleri konusunda Türkiye çapında yapılmış tek çalışmanın

"1968 Türkiye'de Aile Yapısı ve Nüfus Sorunları" araştırmasında Timur'un yaptığı çalışma olduğunu, buna göre Türkiye'de akraba evliliği sıklığının yüzde 29.2 olarak bulunduğunu belirtmiştir.

"Türkiye'de akrabalar arası evlenme" geçici ihtisas komitesi raporunda; akraba evliliği sıklığının ancak yüzde 25 dolayına düştüğü ve bu miktarın yüzde 13 lük bölümünün birinci derece kuzen evliliklerinin oluşturduğunu belirtmektedir(12).

İstanbul'un Çobançeşme bölgesinde yapılan çalışmada yüz kadından 22 sinin akraba evliliği yaptığı ve bu akraba evliliğinin yüzde 70.5 inin birinci derecede akraba evliliği olduğu belirtilmektedir(5).

Tunçbilek, gelişmiş ülkelerde çok düşük düzeylerde olan akraba evliliklerinin memleketimizde halen çok yüksek oranlarda yapıldığını, 1983 yılı araştırmasının sonuçlarına göre evli çiftlerin yüzde 22.7 sının akraba evliliği yaptığını ve bunların yüzde 20.9 unun tıbbi bakımdan en riskli grup olan 1. ve 2. derece, kalan 1.8 inin ise uzak akrabalar arasında yapıldığını belirtmektedir(13).

Bulgularımızın yukardaki araştırıcıların bulguları ile benzerlik gösterdiği özellikle Ankara doğumevi ve İstanbul Çobançeşme bölgesi çalışmaları sonuçları ile çok yakın benzerlik gösterdiği gözlenmektedir.

SONUÇLAR

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre;

1— Araştırma Erzurum il merkezinde Askeri hastahane doğum kliniği hariç tüm doğum kliniklerinde bir yılda doğum yapan 6321 kadından 3583 ü ile görüşmeci kullanılarak anket uygulama yöntemi ile yapılmıştır.

2— Araştırma kapsamına giren kadınların eğitim düzeyleri diğer araştırma sonuçlarına göre biraz düşük bulunmuştur (okur-yazar olmayan yüzde 39.77)

3— Kadınların oturdukları konutun yapısı, oda sayısı ve konuttaki kişi sayısı yönünden diğer araştırıcıların bulgularına göre farklı bir durum olmadığı gözlenmektedir.

4— Adet görme, evlenme, doğum yapma yaşları ile düşük yapma durumunun diğer araştırıcıların bulgularına benzerlik gösterdiği saptanmıştır. Evlenme ve doğum yaşının biraz daha ileri yaşlara çıkartılabilmesi ana çocuk sağlığı ve aile plânlaması yönünden büyük yararlar sağlayacaktır.

5— Akraba evliliği sıklığı ve akraba evliliklerinde sakatlık durumlarının incelenmesinde; akraba evliliği sıklığının Türkiye'de yapılan ulusal ve bölgesel araştırmalar sonuçları ile yakın benzerlik gösterdiği gözlenmiştir.

Doğum yapan kadının gözle görülür fiziki sakatlığının bulunması durumunda yenidoğan çocuğun doğuştan fiziki sakatlığı olması arasındaki ilişkinin çok önemli olduğu saptanmıştır.

6— Yenidoğan çocukların ortalama ağırlıklarının 3195 gr. ortalama boy uzunluğunun 49.80 cm. olduğu, son doğumla iki gebelik arasındaki sürenin yüzde 73.07 sinde 24 aydan az olduğu, kadınların büyük çoğunluğunun en fazla 2-3 çocuk istediklerini belirtmeleri "Aile Plânlaması" hizmetlerinin benimsendiğini, ancak iki gebelik arasindaki sürenin artırılması için yoğun sağlık eğitimi yapılmasına gerek olduğu söylenebilir.

SUMMARY

An investigation about some properties of the women older than 15 *years of age.*

This study was done by taking a poll to the 3583 of the 6321 women who had given birth to a child several hospitals in Erzurum.

The important properties of the participant women were an the gollowing:

Most of the women (88.14%) were in the age group of 20-39, and the 57.21 % of them had primary or further education.

In 43.12 % of the cases, the families were consisted of 6 or more persons.

The menstruating age was 14 in the 30.68 % of the women, and the 50.71 % of them had first got married in their 15-19.

In 49,87 % of the cases, the first delivering age range was 15-19, and the 22.70 % of them had aborted once or more.

The 21.71 % of the participant women were relative with their husband.

Only the 4.16 % of the women home smoked.

The 0.45 % of the women, the 0.59 % of their husbands and the 3.45 % of their relatives had physical disability.

In 4.05 % of the cases, the births were fetal and in 4.13 % of the living births, the babies were plural. There were physical abnormalities in the 0.61 % of the neonates.

The mean body lenght was 49.80 cm. and the mean body weight was 3195 grs.

The duration between the last two pregnancy was less them 24 months in the 73.07 % of the women, and the 81.39 % of the participants were eager to have 3 or less children.

KAYNAKLAR

1. Tezcan, S., Türkiye'de Bebek ve Çocuk Ölümleri, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, yayın No: 85/26,

2. Dünya Çocuklarının Durumu-1988, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (Unicef) sayfa 11,

3. Popumation Reports, Seri J. No: 27, Nisan 1987 Aile Planlaması Programları, Aile Planlaması ile Daha Sağlıklı Anne ve Çocuklar,

4. Ulusoy, M., Tunçbilek, E., Türkiye'de Akraba Evlilikleri ve Çocuk Ölümlerine Etkisi, Nüfus bilim dergisi/Turk. S. Poput. Stud., 1987 S. 9-26.

5. Kutluay, T., Tezcan, A.G., Uzel, N., Üşümezsoy, B,A., Neyzi, D.,: İstanbul'un Çobançeşme Bölgesinde Yaşayan Kadınların Sosyo-Ekonomik ve Sağlık Durumlarıyla İlgili Bir Çalışma, İstanbul Halk Sağlığı Bülteni, yıl 2 sayı 1, sayfa 6-13, Ocak 1988.

6. Türkiye İstatistik Cep Yıllığı, 1986 Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü.

7. Özel, A., Erzurum Kentinde Halkın Sağlığına Verdiği Önem ve Sağlık Kuruluşlarında Kullanılması Üzerine Bir Araştırma, Doçentlik tezi, Erzurum 1980.

8. Özel, A., Özel, A., Uluutku, N., Erzurum Kentinde Konut Sorunu, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Bülteni cilt 14, sayı 1 Ocak 1982,

9. 1985 Dünya Sağlık Günü, "Sağlıklı Bir Gençlik En İyi Kaynaktır", Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü 1985/1.

10. Tezcan, S., Cerpenter-Yaman, E.C., Fişek H.N., Türkiye'de Çocuk Düşürme, Hacettepe Üniversitesi Toplum Hekimliği Enstitüsü yayın no: 13, Ankara 1980.

11. Tunçbilek, E., Türkiye'de Akraba Evlilikleri, Katkı, cilt 6, sayı 2, sayfa 129-136, 1985.

12. Özsoylu, Ş., Bilir, N., 15.1.1985 Günü Tubitak Genel Merkezinde Yapılan "Türkiye'de Akrabalar Arası Evlenme" geçici ihtisas komitesi raporu.

13. Tunçbilek, E., Türkiye'de Bebek Ölümleri Temel Etkenler, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü S. 39.